

Nr 4

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om utredning i syfte att bereda samtliga riksdagspartier möjlighet att delta i riksdagsutskottens arbete och beslut.

I den till konstitutionsutskottet hänvisade motionen nr 229 i andra kammaren av herrar *Henning Nilsson* i Gävle och *Karlsson* i Stuvsta hemställes, »att riksdagen med uttalandet att en demokratisk rekrytering av samtliga utskott måste eftersträvas i skrivelse till regeringen begär utredning — exempelvis genom 1954 års författningsutredning — och förslag i syfte att bereda samtliga riksdagspartier möjlighet att delta i riksdagsutskottens arbete och beslut».

Beträffande motiveringen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser om att val till utskott i riksdagen skall vara proportionella återfinnas i 75 § 1 mom., andra stycket riksdagsordningen. Närmare stadganden om valen givas i 9 § riksdagsstadgan, som hänvisar till 19, 20 och 22 §§ lagen om val till riksdagen.

I motionen riktas kritik mot gällande valsystem. Motionärerna mena, att den ordning, som i motsvarande hänseende kommer till användning i det norska stortinget, är mera rättvis. I Norge fördelas nämligen samtliga stortingsledamöter — med visst undantag — på stortingets fasta utskott.

Med anledning härav erinrar utskottet att motsvarande förhållanden i främmande parlament variera starkt. Enligt den redogörelse för arbetsformerna i främmande länders parlament, som återfinnas i Statens offentliga utredningar 1947: 80, understiger kamrarnas ledamotsantal antalet utskottsplatser i Förenta staterna, Frankrike, Nederländerna, Belgien och Danmark. Vidare är kammarnumerären och utskottsplatsernas siffra ungefär lika — förutom i Norge — i Schweiz och Finland. I Sovjet-Unionen utgöra antalet utskottsplatser endast ungefär en tiondel av kamrarnas medlemstal.

Konstitutionsutskottet får vidare erinra om att sedan den proportionella valmetoden år 1909 införts vid utskottsval så har riksdagsledamöternas samsättning i utskotten vid ett flertal tillfällen varit föremål för överväganden. Här må endast nämnas, att vid 1914, 1915 och 1916 års riksdagar väcktes motioner, vilka bl. a. syftade till en omläggning av utskottsväsendet så att samtliga riksdagsledamöter skulle erhålla ordinarie plats i utskott. Dessa

föranledde icke någon riksdagens åtgärd. Vidare bör anmärkas, att de betänkanden, som 1931 (SOU 1931: 26), 1944 (SOU 1944: 8) och 1947 (SOU 1947: 79) avgivits om riksdagens arbetsformer, samtliga berört frågan om riksdagsledamöternas utskottssysselsättning. Antalet utskott och utskottsledamöter har också successivt utökats. Detta har medfört, att även mindre partier i riksdagen fått ökade möjligheter att deltaga i utskottsarbetet.

Något bärande skäl för att riksdagen nu skulle begära utredning och förslag i motionens syfte genom 1954 års författningsutredning har enligt utskottets mening icke framförts i motionen. Utskottet hemställer,

att förevarande motion II: 229 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 februari 1958

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Damström, Sveningsson, Erik Olsson, Ollén, Sörlin*, Torsten Andersson*, Dahl, Axel Emanuel Andersson* och Källqvist; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, von Friesen*, Norén, Braconier, Spångberg, Jonsson i Haverö*, Sehlstedt, Hammar, Olofson och Larsson i Hedenäset*.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.